

Znaczenie karpackich dolin rzecznych dla ptaków lęgowych: przykład zlewni Stradomki i Łososiny

The importance of the Carpathian river valleys for breeding birds: the example of the Stradomka and Łososina drainage areas

ŁUKASZ KAJTOCH

*Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN
31-016 Kraków, ul. Sławkowska 17
e-mail: kajtoch@isez.pan.krakow.pl*

Słowa kluczowe: awifauna, gatunki chronione, Karpaty Zachodnie, Natura 2000.

Zespoły ptaków podgórskich i górskich dolin badano w Polsce sporadycznie, przez co ich ochrona jest niezadowalająca. W pracy scharakteryzowano wybrane gatunki ptaków lęgowych zasiedlające zlewnie dwóch karpackich rzek: podgórską Stradomki i górską Łososiny. W latach 2005–2011 stwierdzono tam odpowiednio 35 i 30 gatunków ptaków lęgowych, a wśród nich 10 z Dyrektywy Ptasiej i 3 z *Polskiej czerwonej księgi zwierząt*. Dominowały gatunki charakterystyczne dla naturalnych koryt rzecznych (sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, zimorodek *Alcedo atthis*, brzegówka *Riparia riparia*, pliszki: górskie *Motacilla cinerea* i siwa *M. alba* oraz pluszcz *Cinclus cinclus*), a także lasów nadrzecznych (dzięcioły *Picidae*). Ptaki terenów otwartych były mniej rozpowszechnione, z wyjątkiem gąsiorka *Lanius collurio*, derkacza *Crex crex* i przepiórki *Coturnix coturnix*, a gatunki wodno-błotne spotykano tylko lokalnie. Różnorodność gatunkowa ptaków malała wraz ze wzrostem wysokości bezwzględnej. Za najciekawsze gatunki uznano: nurogęś *Mergus merganser*, dzięcioła białogrzbiatego *Dendrocopos leucotos*, żołą *Merops apiaster* i podróżniczkę *Luscinia svecica*. Szacunki liczebności dla 8 gatunków w obu zlewniach wskazują, że zasiedla je ponad 1% populacji krajowej tych ptaków. Podgórskie i górskie doliny są istotnymi ostojami ptaków związanych z naturalnymi siedliskami nadrzeczными. Jednakże dotychczasowe formy ochrony (w tym Natura 2000) nie gwarantują zachowania bogactwa przyrodniczego tych dolin z uwagi na wzmożoną presję hydrotechniczną, agrotechniczną oraz urbanistyczną.